

5. EEN "RUSH" VAN ROODBORSTEN.

Iedere herfst verlaten veel zangvogels Scandinavië om te overwinteren in Zuid-Europa of Afrika. Alleen bij gunstige weersomstandigheden, geen storm - geen regen - geen zware bewolking - noordelijke- of oostelijke wind, zullen in de trektijd dagelijks groepen vogels Scandinavië verlaten. Vele hiervan zullen de Noordzee oversteken.

Zijn de weersomstandigheden ongunstig, dan is vertrek over zee niet mogelijk. Zeer veel vogels verzamelen zich dan in Zuidwest-Scandinavië. Slaat het weer om dan kunnen opeens grote aantallen zangertjes de overtocht wagen. Als het goed weer blijft zullen de meeste vogels aan het eind van hun dagelijkse trektocht de kust van Nederland al zijn gepasserd om elders in Europa neer te strijken. We kunnen dan slechts de staart van de trekgroep op de Waddeneilanden verwachten. Toch kan dit nog een groot aantal vogels zijn, afhankelijk van de grootte van de totale trek, die er die dag of nacht is geweest.

Een enkele maal gebeurt het, dat tijdens de oversteek het weer ongunstig wordt. Ongetwijfeld zullen er dan veel vogels zijn, die de overtocht niet halen. We kennen de verhalen van schippers, die opeens hun schip bezaaid zagen met vermoede vogels. Zonder twijfel zullen er dan ook vele in zee omkomen. Bij zulke omstandigheden kan het ook gebeuren, dat grote aantallen vogels nog net de oversteek halen en dan neerstrijken op het eerste stukje land, dat ze zien. Op onze Waddeneilanden krioelt het dan van de zangertjes.

Vermoedelijk hebben we met een dergelijke situatie te maken gehad rond 1 oktober 1973. Om de weerssituatie te kenschetsen citeren we een gedeelte uit een brief van een stuurman, die zich voor een proefvaart met zijn schip in het Skagerak bevond van 29 sept - 2 oktober. :

" De eerste drie dagen hadden we goed tot fraai weer met zwakke noordelijke en oostelijke winden. Op 29 september hadden we een ware invasie van goudhaantjes. Deze vogeltjes waren over het algemeen zeer levendig, piepten vaak vrolijk en speelden tussen de pijpleidingen. Toch gingen er verschillende aan dek en op de brug zitten. Ze waren zeer tam en gingen rustig op de vinger zitten, soms op de schouders van de matrozen.

In de loop van de middag zagen we vrij veel winterkonninkjes en roodborstjes.

Op 30 september zagen we minder goudhaantjes en meer vinkachtigen.

Op 1 oktober verschenen er veel witte kwikstaarten. De goudhaantjes en andere insekteneters waren vrijwel verdwenen. Ik heb één strandloper aan dek zien zitten.

In de namiddag verslechterde het weer, de wind nam toe en kromp naar het zuidwesten. De trek hield nagenoeg onmiddellijk op. Veel vogels zochten de luwte van een schot of van de verschansing. Een paar kwamen zelfs het stuurhuis binnen. Na een uur staken ze de kop tussen de veren en stierven."

Op het weekend van 29 sept - 1 oktober bevonden zich enkele ringers op de Waddeneilanden. Terpstra zat op Vlieland, Smits op Schiermonnikoog en Westhof op Rottumerplaat. Zij allen meldden abnormaal grote vangsten:

Terpstra: na een regenbui 163 roodborsten - later zeer veel goudhaantjes - in 2 1/2 dag 840 vogels.

Westhof: meer dan 300 roodborsten geringd op 1 dag.

Als bijzonderheid noteren we de volgende terugmelding:

Stavanger 9.298.483

Roodborst - 1 kj

30-9-1973

REVTANGEN, bij Stavanger, Noorwegen

1-10-1973

op Vlieland gevangen door Terpstra

Deze vogel trok dus in één dag van Stavanger naar Vlieland. Natuurlijk mogen we uit dit ene geval niet concluderen, dat al die vogels in één dag diezelfde reis hebben gemaakt. Het geval bevestigt alleen de theorieën over een dergelijke trek.

Heel toevallig kreeg dit verhaal een vervolg. Op 9 oktober vond de heer Esselink, student te Groningen, op Rottumerplaat een groot aantal dode roodborsten. Hierbij waren er ca 20, die op 1 oktober door Westhof waren geringd. Op 20 oktober vond de heer Frieling van de Rijkspolitie op Rottumerplaat een groot aantal dode roodborsten "onder elke stapel wrakhout zat er wel één".

Van de andere Waddeneilanden werd een dergelijke ramp niet gemeld. Wat kan nu de oorzaak zijn van die grote sterfte onder de roodborsten op Rottumerplaat? Zeker weten doen we het niet, maar we hebben het volgende vermoeden:

"Na de aankomst op Rottumerplaat konden ze het eiland niet verlaten, omdat ze òf te moe waren, òf de weersomstandigheden waren ongunstig, òf beide. Daar er op dit eiland weinig of geen voedsel voor roodborsten voorhanden is, zijn ze dus gestorven. Misschien heeft de storm (met regen?) van 8/9 oktober de genadeslag toegebracht? Vele exemplaren hebben wel getracht te schuilen, maar waren te zwak om te overleven.

Sneu voor Westhof, dat zoveel van zijn roodborsten de dood hebben gevonden, maar dank zij zijn ringaktiviteiten weten we nu, dat de vogels op het eiland gebleven zijn en kunnen we de vermoedelijke doodsoorzaak beredeneren.